

Ավարտական հետազոտական աշխատանք

Թեմա Մանկավարժական աշխատողի համագործակցությունը սաների ծնողների (ևրանց օրինական ներկայացուցիչների) հետ՝ սաների կրթական աշխատանքների կազմակերպման և ընտանեական դաստիարակության հարցում:

Հաստատություն՝ N45 մտուր-մանակապարտեզ ՀՈԱԿ

Դաստիարակ՝ Գևորգյան Անի
Ղեկավար՝ Ավետիսյան Ժաննա

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

Յուրաքանչյուր անհատի ճակատագիրը դասավորվում է մանկուց: Երեխաների դաստիարակության զարգացման, ապագայի ձևավորման մեջ որքան մեծ է ընտանիքի դերը, դրանից էլ գատ՝ մանկապարտեզինը: Մեր աշխատանքի բուն նպատակը հնարավորինս ներկայացնել դաստիարակ-ծնող (նրանց օրինական ներկայացուցիչ) կապի առանձնահատկությունները երեխայի դաստիարակության հարցում: Մանկավարժական աշխատողի և ծնողի համագործակցությունը երեխաների զարգացման կարևոր մասն են կազմում, քանի որ այդ կապը ավելի արդյունավետ է դարձնում երեխային ճիշտ զարգացմանը նպաստելը: Որպես կանոն երեխաների սոցիալական զարգացման վրա ներազդումը իրականացվում է ընտանիքում, որը հանդիսանում է գիտելիքների, արժեքների, վերաբերմունքի դերերի և սովորույթների ուղեկիցը սերնդից-սերունդ: Սոցիալական զարգացումը երեխայի անձնավորության զարգացման հուսալի երաշխիքն է, այն ուղղված է երեխայի անձնային հիմնատար որակների և սոցիալական հմտությունների ձևավորմանը:

Ծնողները պետք է ակտիվորեն մասնակցեն մանկապարտեզի կյանքին, ընդգրկվեն օգտագործվող ավանդույթին և ոչ ավանդույթային աշխատանքի ձևերում ու միջոցառումներում:

Ծնողների հետ կազմակերպվող անհատական զրույցները գնահատելի են նրանով, որ դաստիարակական հնարավորություն են տալիս միշտ շփման մեջ լինել նրանց հետ և ավելի ազատ, բաց խոսել երեխայի մասին: Այդ զրույցները լինում են կարճատև, բայց կարող են ձեռք բերել շատ մեծ նշանակություն, քանի որ դաստիարակին և ընտանիքին իրազեկ են դարձնում երեխայի կյանքի իրադարձություններին և հնարավորություն են տալիս անմիջապես ազդել երեխայի վարքի վրա:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Ներածություն	-----	1
Գլուխ 1	Մանկավարժական աշխատողի համագործակցությունը սաների ծնողների (ևրանց օրինական ներկայացուցիչների) հետ՝ սաների կրթական աշխատանքների կազմակերպման և ընտանեական դաստիարակության հարցում -----	2
Գլուխ 2	Խորհուրդներ ծնողներին -----	8
Եզրակացություն	-----	12
Գրականության ցանկ	-----	13

Գլուխ 1 Մանկավարժական աշխատողի համագործակցությունը սաների ծնողների (սրանց օրինական ներկայացուցիչների) հետ՝ սաների կրթական աշխատանքների կազմակերպման և ընտանեական դաստիարակության հարցում

Ծնողների հետ համագործակցությունը վաղ մանկական և նախադպրոցական տարիքի երեխաների կրթական արդյունավետ ծրագրի անհրաժեշտ մասն է կազմում: Ծնողները մշտապես կարիք ունեն իմանալու մանկավարժական աշխատողի տեսակետն իրենց երեխայի մասին: Մինևույն ժամանակ դաստիարակն իրապես շահում է ծնողների՝ տվյալ բնագավառին իրազեկվածությունից և երեխայի դաստիարակության գործին սրանց ներդրումներից: Դրա շնորհիվ մանկավարժները հնարավորություն են ունենում հասնել երեխայի վարքի դրդապատճառների առավել համակողմանի պատկերացման: Համագործակցության ընթացքում թե՛ ծնողը, թե՛ դաստիարակը արժեքավոր տեղեկություններ են ստանում երեխայի կարողությունների, հետաքրքրությունների, համակրանքների և հակակրանքների մասին: Այս տեղեկությունը պետք է այնպես փոխանակել, որ այն լավագույնս ծառայի երեխայի շահերին: Ընտանիքի և մանկապարտեզի համագործակցության մոդելի կենտրոնում երեխան է: Անտարակույս նա է իր կրթության ու զարգացման հաջողության գործի գլխավոր դերակատարը մանկապարտեզում և ընտանիքում: Սակայն համագործակցությունն ինքնին չի կարող հաջողակ երեխաներ ունենալու նախապայման դառնալ: Անհրաժեշտ է մշակել այնպիսի ձևեր, որոնք կնպաստեն ներգրավել, ուղղորդել, խթանել և շահագրգռել երեխաներին՝ ինքնուրույն հասնելու հաջողության:

Առաջարկում ենք մանկավարժի և ծնողների (սրանց օրինական ներկայացուցիչ) կանոնավոր ու արդյունավետ համագորդակցության հետևյալ ուղղություններ.

- Շաբաթական կամ ամսական լրատուներ տեղեկությունների մասին, որոնց մեջ ներգրավված են եղել երեխաները,
- Ծնողական ժողովներ. քննարկվում են կրթության կամ երեխայի զարգացման փուլերին առնչվող մտահոգությունների մասին հարցեր:
- Ծնողական համաժողովներ. դրանց նպատակը ընտանեկան դաստիարակության փորձի փոխանակումն է,
- Առավոտյան հանդիպումների ընթացքում ծնողների նախապես հայտնում են ներկայացվող թեմաները, որոնք սովորաբար զետեղվում են շաբաթական լրատուներում:

- Հանդիպումների օրվա երկրորդ կեսին, դաստիարակները ներկայացնում են այն գործողությունները, որոնք հաջողությամբ են իրականացվել երեխաների հետ և կարող են կատարվել նաև տանը:
- Գրքերի փոխանակում, սրանք ոչ պաշտոնական հանդիպումներ են այն ծնողների և մանկավարժների համար, ովքեր հետաքրքրվում են գրքով և կարդալուց հետո հավաքվում են կիսելու իրենց գաղափարներն ու կարծիքները:
- Այցելություններ ընտանիք.
- Բաց դռների օրեր.
- Հարց ու պատասխանի ցերեկույթներ.
- Մանկավարժական հյուրասրահ.
- Գաղափարների տոնավաճառ
- Վստահության հեռախոս
- Բարի գործերի օրեր
- Չրույցներ՝ անհատական և խմբային
- Խորհրդատվություններ՝ անհատական և խմբային
- Անկետավորում
- Երեխաների ընդհանուր նպատակային զննումներ
- Փառատոներ և տոնակատարություններ
- Երեկույթներ
- Կարևոր տեղ է հատկացվում ծնող-մանկավարժ արդյունավետ ժողովների անցկացումը

Դրանց նախապատրաստումը դաստիարակները պետք է դիտեն որպես մի շարունակական գործնառնություն:

Սեպտեմբերին բոլոր խմբերում անցկացվում են ծնողների հետ հարցումներ՝ ելնելով նրանց խնդիրներից և հետաքրքրություններից: Ըստ այդմ էլ պլանավորվում են <Բաց դռների օր>:

Ծնողները ամենագործուն մասնակցությունն են բերում նախադպրոցական հաստատությունների աշխատանքներին: Իսկ դա նպաստում է երեխաների սոցիալական վիճակի բարելավմանը:

Ուսումնական տարվա սկզբին անցկացվող ծնողական ժողովների ժամանակ ծնողները ծանոթանում են տարվա ընթացքում նախատեսված աշխատանքներին, կրթության և դաստիարակության պլաններին: Տեղեկատվության ձևով հաղորդվում են մանկավարժական գիտելիքներ: Ձևավորվում են անկյուններ, որոնցում տեղադրվում են ծնողների համար խորհրդատվական նյութեր՝ բոլոր բաժինների

ծրագրով: Հատուկ թղթապանկաներով ներկայացվում են հակիրճ տեղեկատվական խորհրդատվություններ՝ մանկավարժի, հոգեբանի և բժշկի կողմից: Կան այլ թղթապանակներ, որոնցում դաստիարակները տեղադրում են ֆոտոսյուլթեր: Դրանց միջոցով լուսաբանվում է երեխաների մասնակցությունը մանկապարտեզի միջոցառումներին:

Ժողովների անցկացման ուղենիշներ

Ճանաչելով ընտանիքին՝ դաստիարակը ավելի հեշտությամբ կհարմարվի ծնողների միջև առկա անհատական տարբերություններին: Ծնողների վերաբերմունքն ըստ իրենց կրթության և փորձի՝ կարող է տատանվել գոհունակությունից մինչև թերահավատություն: Նախապես իմանալով ժողովների նկատմամբ ծնողների վերաբերմունքը այս տարբերությունները՝ յուրաքանչյուր իրադարձությունից դուրս գալու համար դաստիարակն ավելի պատրաստ կզգա:

- Դաստիարակը ժողովների մասին հայտարարությունից և ընդհանուր տեղեկատվությունից բացի՝ յուրաքանչյուր ծնողի կոնկրետ տեղեկություններ հաղորդել ժողովին առենչվող իր նպատակների մասին: Այդ կերպ նրանք մինչև դաստիարակին հանդիպելը մտածելու բան կունենան:
- դաստիարակը պետք է ստեղծի ընկերական մթնոլորտ: Ծնողների հետ քննարկել երեխային առնչվող սոցիալական, հուզական, կրթական, ճանաչողական և ֆիզիկական նպատակները: Բացատրել թե ինչպես կարելի է հասնել դրանց, նշել անհրաժեշտ ռազմավարություններն ու պլանները:

Ժողովներ վարելիս հարկավոր է ձգտել

- օգնել ծնողներին՝ իրենց հանգիստ, հարմարավետ, ցանկալի հյուր զգալ, քանի որ մանակարտեզը մանկավարժի <տարածքն> է:
- Հաղորդակցվել ծնողների հետ՝ իրենց մակարդակին համապատասխան, խուսափել նեղ մասնագիտական բառապաշարի օգտագործումից,
- շեշտը դնել երեխայի բանավորության դրական հատկանիշների վրա,
- ծնողներին առաջարկել հատուկ մետոդներ, որոնցով նրանք կարող են տանը օգնել իռենց երեխաներին:

Ծնողներին գնալուց անմիջապես հետո՝

- անհրաժեշտ է գրի առնել ժողովի մանրամասն արձանագրությունը՝ ներառելով առաջարկություններն ու քննարկված հարցերը,
- եթե մանկավարժից պատասխան է ակնկալվում, ապա հարկավոր է պատասխանել՝ առանց հապաղելու, անպայման պետք է ապահովել հետադարձ կապ (հանձնարարություններ, այցելություն, երկտող ծնողներին...): Տնային այցելությունները մասնագետներին երեխաների ու նրանց ծնողների կյանքի պայմանների մասին անմիջապական տվյալներ ստանալու լրացուցիչ հնարավորություն են ընձեռում:

Տնային այցելությունների ծրագրերը բովանդակային և մեթոդական առումով խիստ բազմազան են: Դրանք իրարից նշանակալիորեն տարբերվում են ըստ այն հանգամանքի, թե այցելության նպատակը ծնողն է, երեխան, թե՛ ընտանիքը: Տնային այցելություն կատարողի և ծնողի միջև փոխհարաբերությունները պետք է կառուցվեն համագործակցային սկզբունքով:

Տնային այցելությունները մի յուրահատուկ ուղի են հարթում դեպի ընտանիք և բացառիկ տեղեկատվություն ապահովում ընտանեկան իրավիճակի մասին: Միևնույն ժամանակ պետք է ակնկալել, որ տնային այցելությունները կկարողանան լուծել խոշոր հիմնախնդիրները:

Պատի տեղեկատվական թերթեր

Պատի տեղեկատվական թերթն օգտակար է՝ ընտանիքներին միջև թարմ տեղեկատվություն հաղորդելու առումով: Դրա միջոցով հնարավոր է ազդարարել ժողովները, հատուկ իրադարձությունները, ամենօրյա դասացուցակը, ընտանիքների համար նախատեսված միջոցառումները, ընդհանուր առմամբ ուսումնական հաստատության անցուդարձը:

Առաջարկությունների տուփ

Ծնողներին առաջարկվում է իրենց մտքերը, մտահոգությունները, առաջարկություններն ու հարցերը մանկավարժական կոլեկտիվի անդամներին ներկայացնել հատուկ տուփի միջոցով: Նրանք կարող են տուփի մեջ գցել գրավոր ձևակերպված իրենց հուզող հարցերը:

Դրույթներ ծնողների հետ աշխատելու վերաբերյալ

- Ծնողներին պարապմունքների և կազմակերպչական աշխատանքների մեջ ներգրավելու համար օգտագործել բազմատեսակ ձևեր: Ստեղծագործական և ճկուն մոտեցում ցուցաբերել
- Ժողովները և հանդիպումները կազմակերպել ծնողների համար հարմար ժամերին
- Թույլ տալ, որ ընտանիքն ինքը որոշի ընդհանուր գործին իր մասնակցության լավագույն ձևը
- Պահպանել սերտ կապ: Հետևել, որ մանակավորժական կոլեկտիվի անդամը յուրաքանչյուր երեխայի ծնողների հետ զրուցի առավազն շաբաթը մեկ անգամ
- Փորձել ներգրավել ամբողջ ընտանիքին: Երբեմն հարցերը դուրս են մնում երեխաների համար իրականացվող ծրագրերից: Ստեղծագործաբար որոնել տարբերակներ՝ հայրերին, եղբայրներին, քույրերին և ընտանիքի մյուս անդամներին ներգրավելու համար:
- Լինել համբերատար: Պահպանել գաղտնիություն:

Գլուխ 2 Խորհուրդ ծնողներին

Խոսքեր երեխայի հետ <մաթեմատիկայի լեզվով>

- Ճաշի ժամանակ երեխայի հետ խոսել այն մասին, որ նրա բաժակը լիքն է կամ դատարկ: Առաջարկել նրան այսօրինակ հարցեր. <Ուզում եմ այս ամբողջ կտորը տամ քեզ, թե կեսը>, <Հացը եռանկյունաձև կտրենք, թե քառակուսի>:
- Երեխային թույլ տալ մասնակցել չորացած լվացքը տեսակավորելու և գույպաները գույգ-գույգ դասավորել:
- Երգել կամ ոտանավորներ ու շուտասելուկներ արտասանել երեխայի համար. <Մեկ, երկու, երեք, ձմերուկը բերեք ...>
- Երեխային թույլ տալ օգնել սեղան պատրաստելիս: Թող նա հաշվի այն մարդկանց քանակը, ովքեր պետք է ճաշեն: Օգնել, որ նա յուրաքանչյուրի համար դնի դանակ, պատառաքաղ, գդալ և անձեռոցիկ:

Ձեր ստեղծագործող երեխան

(3-5 տարեկան)

- Հաճախակի զբնական էլեք Ձեր երեխայի հետ և ճանապարհին զրուցեք նկատված ամեն բանի մասին:
- Փորձեք տարբեր կերպարներ ու ձևեր որոնել երկնքով սահող ամպերի մեջ:
- Խնդրեք Ձեր երեխային՝ մի երևակայական կենդանի նկարել, որը գույություն չենի աշխարհում և բացատրեք, թե ինչպես է ադ կենդանին ապրում:
- Կազմակերպեք պարզ բառախաղեր, նախ՝ խնդրեք Ձեր երեխային, որ նա թվարկի շտջապատի բոլոր առարկաներն ու էակները, հետո՝ այն ամենը, ինչ կարմիր է կամ կանաչ: Մեկ էլ առաջարկեք գտնել այնպիսի առարկաներ, որոնց անվանումները հանգավորվում են որոշակի բառերի հետ:
- Նստեք երեխայի կողքին ու խնդրեք նրան ուշադիր լսել շրջապատի ձայները, այնուհետև նկարագրեք դրանք: Երևակայությունը խթանում են հատկապես այնպիսի խաղերը, երբ երեխան զգեստափոխվում է, կերպարանափոխվում, ինչպես նաև նկարչությունն ու գունազարդումը:
- Օգնեք երեխային՝ սկսել աշխատանքը: Եթե նա ուզում է շնիկ նկարել, բայց դժվարանում է, դուք կարող եք ասել, <Արի պատկերացնենք շնիկին, ո՞րն է նրա մարմնի ամենամեծ մասը, քանի՞ ոտք ունի շնիկը>:

- Առաջարկեք տարբեր տեսակի կյուլթեր: Ձեզ պետք չեն շատ թանկ ու արժեքավորը:
- Օգտագործըք այն, ինչ ունեք ձերքի տակ՝ ամսագրեր, թերթեր, թղթի թափոն, գործվածքների կտորներ, թելեր, պարաններ, կոնֆետի ու ձվի տուփեր, կոճակներ, փայլաթիթեղ, բամբակ և այլն:
- Երեխայի աշխատանքը գնահատելիս <Լավ է, գեղեցիկ է> ասելու փոխարեն փորձեք լինել ավելի հստակ և նկարագրել այն, ինչը Ձեզ դուր է գալիս նրա կատարած աշխատանքում: Խոսեք օգտագործված կյուլթերի, գույների գաղափարի աշխատանքի առանձնահատկությունների մասին:
- Հնարավորություն տվեք երեխային պատմել իր աշխատանքի մասին և արտահայտել իր զգացմունքները: Բաջալերեք նրան՝ առաջարկելով, <Պատմիր ինձ քո նկարի մասին: Ինչու՞ որոշեցիր հենց ձի նկարել>:
- Անպայման ցուցադրեք երեխայի աշխատանքը՝ այն փակցնելով պատին:

Երեխայի խոսքի զանգացումը

(3-5 տարեկան)

- Աշխատեք խոսել հստակ և բառերն արտասանեք հատ-հատ՝ դրանց միջև սովորականից մի քիչ ավելի երկար դադարներ անելով: Արագախոսությունը կարող է շփոթեցնել երեխաներին: Երեխաների հետ խոսելիս նկատի առեք, որ նախադասությունների պարզեցումն օգտակար է, սակայն պետք չէ թույլ տալ թոթովախոսություն:
- Ավելի հաճախ կազմակերպեք այնպիսի խաղեր, որոնք պահանջում են անգիր կրկնել առանձին հատվածներ: Դրանք խոսքի զարգացման համար հրաշալի վարժանք են կարող են լինել: Աշխատեք, որ այդ խաղերը լինեն հեշտ և զվարճալի: Հանգավորված ոտանավորները լավագույնս զարգացնում են երեխայի խոսքային կարողությունները:
- Նկատի առեք, որ երեխաներին ժաշմանակ է հարկավոր բառերը մտաբերելու և ճիշտ վերարտադրելու համար: Դու փոխարեն ասում եք պահանջվող բառը, ապա զրկում եք նրան ինքնուրույն որոնելու և ասելու հնարավորությունից: Եթե երեխան սխալ է արտասանում բառը, մի շտապեք հանդիմանել, այլ պարզապես կրկնեք ճիշտ տարբերակը: Ծնողներին հետևելով երեխաները, շատ արագ են յուրաղնում պահանջվող կանոնները: Չուզորդումներ կատարեք երևույթների ու առարկաների հետ, որոնք կօգնեն հասկանալ և հիշել նոր բառեր: Խոսելիս հարկավոր է մատանացոյց անել առարկաները, որպեսզի երեխան ըմբռնի թե ինչպի մասին է խոսքը:
- Հարկավոր է երեխաների համար ամեն օր կարդալ և այդ ընթերցանությունը պետք է լինի դանդաղ, պարզ ու արտահայտիչ:
- Երեխաները սիրում են ձեռք տալ գրքերին, թերթել էջերը և զարմանալ զետեղված նկարներով: Պետք չէ նրանց արգելել կատարել այդ գործողությունը:
- Երեխաների համար ընթերցելը դարձրեք ամենօրյա գործ: Այն վերածեք Ձեզ և Ձեր երեխայի համար հաճելի ժամանցի:
- Խոսեք նկարների մասին: Պատմությունը ներկայացնելու համար պարտադիր է գիրքը կարդալ:
- Ցույց տվեք երեխային գրքի կազմը
- Բացատրեք, թե ինչի մասին է պատմությունը
- Ձեր երեխայի ուշադրությունը հրավիրեք բառերի վրա

- Կենդանություն հաղորդեք պատմությանը: Արտահայտիչ ընթերցեք: Նմանակեք կենդանիների ձայները: Շարժումների միջոցով ներկայացրեք պատմության տարբեր դրվագները և կերպարների վարքը:
- Հարցեր տվեք պատմվածքի վերաբերյալ՝ <Ի՞նչ կպատահի հետո: Ինչու՞ ես այդպես կարծում: Իսկ դու ինչպե՞ս կվարվեիր>:
- Հնարավորություն տվեք երեխային՝ հարցեր տալու:
- Օգնեք երեխային պատմվածք հորինել և գրի առնել նրա թելադրածը: Հետո նա կարող է նկարագրադել իր պատմվածքը:

ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

Որպես դաստիարակ և ծնող, շատ եմ կարևորում մանկավաժ-ծնող (օրինական ներկայացուցիչ) համագործակցությունը: Երբ ծնողը մասնակից է լինում մանկապատեզում կազմակերպված միջոցառումներին, խաղերին, դա ավելի է մտերմացնում մանկապարտեզ-ընտանիք կապը: Միջոցառումների ժամանակ ներգրավեցի նաև ծնողներին, ինչը տվեց իր դրական արդյունքները:

Դրանք են՝

- ծնողների ոգևորվածությունը
- համախմբվածությունը
- մշտական շփումը մանկապարտեզի աճնակազմի հետ
- ծնողների վստահության բարձրացումի մանկապարտեզի և դաստիարակության նկատմամբ
- երեխաների լավ վարքը

Դաստիարակ-ծնող կապի ամրապնդման համար կարևոր է մեր համատեղ աշխատանքը, որը երկուստեք հաճելի է:

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Նախադպրոցական մանկավարժություն

1. Մանկապարտեզի միջին խմբի կրթական համալիր ծրագիր:
2. Հասմիկ Միտոյան, Լալա Սմբատյան <Ուսումնական ձեռնարկ մանկապարտեզի համար> Երևան 2010թ
3. ՀՀ Պետրոսյան <Ուսուցման ժամանակակից տեխնոլոգիաները> 1-ին, 2-րդ մաս